

5.9 Ochrona zdrowia, pomoc socjalna i ubezpieczenia społeczne

Zgodnie z projektem ustawy budżetowej na 2009 r. nakłady budżetowe w obszarach ochrony zdrowia, pomocy socjalnej i ubezpieczeń społecznych zostały zaplanowane w łącznej wysokości 92.702.148 tys. zł (tylko wydatki krajowe) i są niższe o 677.988 tys. zł od nakładów zaplanowanych na te cele w ustawie budżetowej na 2008 r.

Zdrowie

Nakłady ze środków publicznych na ochronę zdrowia w latach 2008 – 2009 według poszczególnych źródeł finansowania przedstawiają się następująco:

	2008 r.	2009 r.
	(w tys. zł)	
1) wydatki budżetu państwa w dziale ochrona zdrowia bez składek na ubezpieczenie zdrowotne	5.181.178	5.507.182
2) składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z budżetu państwa	3.575.384	4.462.813
3) przychody Narodowego Funduszu Zdrowia po wyeliminowaniu transferów z budżetu państwa	44.153.814	50.201.736
4) staże i specjalizacje medyczne finansowane z Funduszu Pracy		567.583
Razem	52.910.376	60.739.314

Wydatki na ten obszar są realizowane przede wszystkim ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia przy współudziale budżetu państwa.

Prezentowane nakłady na ochronę zdrowia nie obejmują wydatków ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego ze środków własnych oraz wydatków na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Z zestawienia powyżej wynika, że nakłady na ochronę zdrowia w 2009 r. będą wyższe od nakładów zaplanowanych na rok 2008 o 7.828.938 tys. zł. Oznacza to wzrost nominalny o 14,8%, a realny o 11,6%.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2009 na ochronę zdrowia zaplanowano wydatki w łącznej wysokości 6.655.681 tys. zł, z tego w rezerwach celowych ujęto kwotę 2.123.600 tys. zł.

Wydatki te przeznaczone będą głównie na finansowanie:

- ratownictwa medycznego w kwocie 2.026.262 tys. zł. W budżecie cz. 46 – Zdrowie zaplanowano środki na bieżącą działalność Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w wysokości 78.070 tys. zł oraz na realizację Programu wieloletniego „Wymiana

śmigłowców Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w latach 2005 – 2010” w kwocie 143.900 tys. zł, a także na inwestycje Lotniczego Pogotowia Ratunkowego – 3.142 tys. zł, w budżecie cz. 42 – Sprawy wewnętrzne kwotę 1.500 tys. zł na wydatki bieżące oraz w województwie wielkopolskim 50 tys. zł. Natomiast w rezerwie celowej na zadania zespołów ratownictwa medycznego ujęto środki w wysokości 1.730.500 tys. zł (wyższe niż przeznaczone na ten cel w 2008 r. – 1.471.283 tys. zł o 17,6%) oraz na finansowanie działalności centrów powiadamiania ratunkowego środki w wysokości 69.100 tys. zł;

- wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych, z budżetu państwa, z części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw zdrowia w wysokości 387.420 tys. zł. Całość kwoty stanowią wydatki bieżące, które umożliwią realizację świadczeń zdrowotnych w zakresie przeszczepów szpiku, narządów unaczynionych i innych zabiegów transplantologicznych, w tym w zakresie kardiochirurgii, w ramach zawieranych przez Ministerstwo Zdrowia umów na realizację świadczeń wysokospecjalistycznych z jednostkami posiadającymi akredytację na ich wykonywanie;
- programów polityki zdrowotnej w kwocie 557.344 tys. zł. W ramach tych środków kwotę 311.201 tys. zł stanowią wydatki bieżące, a 246.143 tys. zł wydatki majątkowe (głównie na realizację „Narodowego programu zwalczania chorób nowotworowych” – 190.000 tys. zł);
- funkcjonowania państwowej inspekcji sanitarnej i nadzoru sanitarnego, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa żywności i wody do picia w wysokości 835.708 tys. zł;
- kształcenia podyplomowego kadr medycznych w części 29 – MON w kwocie 1.606 tys. zł. Natomiast, dotychczas finansowane z części 46 – Zdrowie specjalizacje lekarzy i lekarzy dentystów odbywane w trybie rezydenckim oraz kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych, jak też finansowane z części 85 – Województwa staże podyplomowe lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych, począwszy od roku 2009 będą finansowane z Funduszu Pracy;
- składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, które głównie z przyczyn społecznych nie posiadają ubezpieczenia zdrowotnego, w tym bezrobotnych bez prawa do zasiłku w kwocie 1.148.499 tys. zł. Od roku 2009 z budżetu państwa pokrywane będą również składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku będące członkami rodzin osób ubezpieczonych, które dotychczas były zwolnione z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego poprzez posiadanie statusu członka rodziny osoby ubezpieczonej;
- realizację programu wieloletniego „Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli” w wysokości 300.000 tys. zł;
- wydatków majątkowych szpitali ogólnych i szpitali klinicznych – 466.039 tys. zł.

Wydatki na ochronę zdrowia zostały zaplanowane w budżecie państwa w części 29 – Obrona narodowa, części 36 – Skarb Państwa, części 37 – Sprawiedliwość, części 38 – Szkolnictwo wyższe, części 42 – Sprawy wewnętrzne, części 46 – Zdrowie, części 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, części 85 – Województwa w wysokości 4.532.081 tys. zł oraz w rezerwach w wysokości 2.123.600 tys. zł.

Ponadto w zakresie finansowania obszaru zdrowia z budżetu Ministra Zdrowia finansowana jest działalność dydaktyczna i pomoc materialna dla studentów i doktorantów w ramach działu szkolnictwo wyższe w kwocie 1.268.141 tys. zł.

Pomoc socjalna

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2009 na pomoc socjalną zostały zaplanowane wydatki w wysokości 17.645.594 tys. zł. Wydatki te są niższe o 2.657.569 tys. zł (tylko wydatki krajowe) w porównaniu do wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2008, co związane jest głównie ze zmianą finansowania zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. Od 1 stycznia 2009 r. zasiłki i świadczenia przedemerytalne będą finansowane z Funduszu Pracy i na ich realizację przewiduje się przeznaczyć ok. 1.700.000 tys. zł.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2009 na finansowanie zadań pomocy socjalnej zostały zaplanowane wydatki w łącznej wysokości 17.639.594 tys. zł, z tego w dziale Pomoc społeczna – 12.614.054 tys. zł i w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 2.911.410 tys. zł oraz w rezerwach celowych w wysokości 2.120.130 tys. zł.

Wydatki te przeznaczone będą głównie na:

- pomoc materialną dla rodzin i osób – 13.802.002 tys. zł, w tym na:
 - realizację świadczeń rodzinnych i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłków z pomocy społecznej, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały, świadczenie pielęgnacyjne, dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych – 11.837.491 tys. zł,
 - wypłatę renty socjalnej, świadczeń i zasiłków przedemerytalnych należnych za miesiąc grudzień 2008 r. (wraz z obsługą tych świadczeń) – 1.870.241 tys. zł oraz na pomoc dla kombatantów – 23.207 tys. zł,

- usługi opiekuńcze dla osób wymagających pomocy osób trzecich - 1.550.333 tys. zł, w tym na: dofinansowanie utrzymania w ponadgminnych domach pomocy społecznej osób przyjętych na zasadach sprzed 1 stycznia 2004 r. oraz osób, które zostały przyjęte do domów ze skierowaniami wydanymi przed tym dniem – 1.008.543 tys. zł,
- dotację dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 930.000 tys. zł,
- programy rządowe i resortowe – 586.545 tys. zł, w tym na:
 - realizację Programu wieloletniego na lata 2006-2009 „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - 550.000 tys. zł
 - realizację „Krajowego Programu Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie na lata 2006–2016” – 16.400 tys. zł,
 - realizację programów resortowych pn. „Opieka nad dzieckiem i rodziną”, „Aktywne form wykluczenia społecznego”, „Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej”, „Powrót osób bezdomnych do społeczności”– 20.145 tys. zł,
- pomoc dla cudzoziemców, repatriantów oraz pomoc dla Polonii i Polaków za granicą (w tym na pomoc socjalną oraz koszty utrzymania ośrodków dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, a także na zapomogi okresowe i losowe dla obywateli polskich i kombatanatów przebywających za granicą, pomoc w wypadkach losowych oraz opiekę nad cmentarzami i miejscami pamięci narodowej za granicą) - 103.092 tys. zł,
- pozostałe zadania (w tym: dofinansowanie działalności ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, finansowanie zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz zadań wynikających z ustawy o służbie zastępczej realizowanych przez wojewódzkie urzędy pracy) - 673.622 tys. zł.

Ubezpieczenia społeczne

Przepisy regulujące problematykę obowiązkowych ubezpieczeń społecznych dla pracowników oraz dla rolników ustaliły, iż państwo gwarantuje wypłatę świadczeń przysługujących z tych systemów. Oznacza to, iż w sytuacji, gdy przychody własne ze składek nie gwarantują pełnej wypłaty świadczeń, państwo dopłaca do pracowniczego i rolniczego systemu ubezpieczeń z budżetu państwa. Jednocześnie niektóre grupy zawodowe (np. wojsko, policja, służba więzienna, sędziowie i prokuratorzy) są objęte zaopatrzeniowym systemem emerytalnym bez uprzedniego opłacania składek na

ubezpieczenie społeczne. Świadczenia emerytalno-rentowe dla tych osób są finansowane bezpośrednio z budżetu państwa.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2009 na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne wydatki budżetu zaplanowano w wysokości 65.086.559 tys. zł, tj. o 766.148 tys. zł więcej w stosunku do planowanych wydatków w 2008 r. w ustawie budżetowej. Oznacza to wzrost nominalny wydatków o 1,2%, zaś realny spadek o 1,7%. Z kwoty ogółem na wydatki bieżące przypada 65.079.684 tys. zł i wydatki inwestycyjne 6.875 tys. zł.

Głównym celem finansowania z budżetu państwa zadań w obszarze obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jest:

- 1) uzupełnienie niedoboru środków w systemach ubezpieczenia społecznego pracowniczego i rolniczego w celu zapewnienia płynności finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS,
- 2) zapewnienie środków na wypłaty świadczeń zleconych do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- 3) zapewnienie środków na wypłaty świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego dla tzw. służb mundurowych,
- 4) zapewnienie środków na wypłaty uposażeń dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i ich rodzin.

Wydatki budżetu na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne na 2009 r. oszacowane zostały z uwzględnieniem następujących założeń:

- 1) od marca 2009 r. nastąpi waloryzacja emerytur i rent wskaźnikiem wynoszącym 105,7%; przyjęto, iż wskaźnik waloryzacji emerytur i rent wyniesie nie mniej niż średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2008 r. w stosunku do 2007 r., zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2008 r. w stosunku do 2007 r. Zwiększenie o co najmniej 20% będzie przedmiotem negocjacji z partnerami społecznymi w Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
- 2) kwota refundacji dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu przekazania składek do Otwartych Funduszy Emerytalnych wyniesie 22.259.514 tys. zł,
- 3) po dniu 31 grudnia 2008 r. nastąpi dalsze przekazywanie części składki emerytalnej na Fundusz Rezerwy Demograficznej, z tym, że ubytek w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych części składki emerytalnej tytułem odprowadzenia jej do FRD wyniesie w 2009 r. 0,35% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne, tj. w wysokości odpisu obowiązującego w 2008 r.,

- 4) w 2009 r. z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostaną sfinansowane wydatki na emerytury pomostowe.

Wydatki budżetu na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w kwocie 65.086.559 tys. zł zostaną przeznaczone w 2009 r. na następujące zadania:

- 1) dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – 30.963.283 tys. zł,
- 2) dotację dla Funduszu Emerytalno-Rentowego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 16.295.931 tys. zł,
- 3) wydatki na świadczenia zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – 3.396.029 tys. zł,
- 4) wydatki na świadczenia zlecone do wypłaty Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 723.486 tys. zł,
- 5) wydatki na renty strukturalne wypłacane przez KRUS na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie – 2.483 tys. zł,
- 6) wydatki na świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego tzw. służb mundurowych finansowane z budżetów: Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Sprawiedliwości – 12.042.426 tys. zł,
- 7) uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia ich rodzin finansowane z budżetu Ministra Sprawiedliwości – 154.848 tys. zł,
- 8) uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz ich rodzin finansowane z budżetu Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądów powszechnych – 201.349 tys. zł,
- 9) uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku Instytutu Pamięci Narodowej oraz uposażenia ich rodzin – 1.310 tys. zł,
- 10) składki na ubezpieczenie społeczne, płacone przez budżet państwa za niektóre grupy ubezpieczonych, finansowane w ramach budżetu części 73 - ZUS (za osoby przebywające na urloпах wychowawczych oraz za osoby pobierające zasiłki macierzyńskie) – 1.304.776 tys. zł,
- 11) wydatki na renty odszkodowawcze wypłacane przez ZUS dla osób poszkodowanych przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej stacjonujących w Polsce – 638 tys. zł.